

Для запобігання таким станам людина повинна навчитися справлятися з труднощами, навчитися їх осмислювати і правильно реагувати на деструктивні та захисні процеси у своїй еґо-системі, використовуючи навички саморегуляції.

ЛІТЕРАТУРА

1. Булах І. С. Психологія життєвих криз особистості : навчальний посібник. Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2015. 110 с.
2. Василюк Ф. Е. Жизненный мир и кризис: типологический анализ критических ситуаций. *Психологический журнал*. 1995. Т. 16, № 3. С. 90–101.
3. Василюк Ф. Е. Психология переживания: анализ преодоления критических ситуаций. Москва : Изд-во МГУ, 1984. 200 с.
4. Василюк Ф. Е. Типология переживания различных критических ситуаций. *Психологический журнал*. 1995. Т. 16. № 5. С. 104–115.
5. Гейко Є. В., Горська Г. О., Радул І. Г., Родченкова І. В. Психологічні особливості смисложиттєвих орієнтацій працівників сфери управління. *Теоретичні і прикладні проблеми психології та соціальної роботи*. 2021. № 3(56) Т. 3. С. 57–73.
6. Дальке Р. Кризис как шанс начать жизнь лучше. Санкт-Петербург : ИГ «Весь», 2006. 256 с.
7. Пірен М. І. Конфліктологія : підручник. Київ : МАУП, 2003. 360 с.
8. Титаренко Т. Життєві кризи: технологія консультування. Київ : Главник, 2007. 144 с.
9. Титаренко Т. М. Життєвий світ особистості: у межах і за межами буденності. Київ : Либідь, 2003. 376 с.
10. Титаренко Т. М. Кризове психологічне консультування. Київ : Главник, 2004. 96 с.

Радул Сергій Григорович

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземних мов Льотної академії
Національного авіаційного університету,
Кропивницький, Україна

ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ / ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЯ ПРОЦЕСІВ СПЕЦІАЛЬНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ АВІАЦІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

Вступ. З метою удосконалення системи безпеки польотів відбувається постійний пошук шляхів і механізмів підвищення ефективності професійної підготовки авіаційних фахівців. Застосування нових методів підготовки і вдосконалення діючих можна розглядати як основні способи, які безперечно впливають на рівень, якість на надійність виконання професійних обов'язків працівниками авіаційної галузі. Прагнення до постійного пошуку шляхів вдосконалення процесу навчання / тренінгу призвело до імплементації системної диференціації та індивідуалізації в процес спеціальної професійної підготовки / перепідготовки авіаційного персоналу із врахуванням особливостей їх нервово-психічної діяльності [3].

Диференціація означає розшарування, поділ, розчленування єдиного цілого на декілька частин, ступенів або форм. Диференціація в процесі спеціальної професійної авіаційної підготовки передбачає, що буде використовуватися поділ слухачів / курсантів на групи на основі деяких особливостей. Під диференціацією ми розуміємо врахування особливостей слухачів / курсантів у такій формі, коли вони об'єднуються в групи на основі будь-яких особливостей для окремого спеціального навчання

Індивідуалізація процесу підготовки передбачає врахування в процесі навчання індивідуальних особливостей особистості у всіх його формах і методах, незалежно від того, які особливості і в якій мірі враховуються. Індивідуальний підхід – це психопедагогічний принцип, який впорядковує освітній процес відповідно до індивідуальних особливостей розвитку життя кожної людини.

Тому, питання особистісно-орієнтованої підготовки авіаційних працівників, враховуючи надзвичайно високу вартість навчання, є актуальним.

Виклад основного матеріалу. Виділимо чинники, які перешкоджають процесу якісної професійної підготовки майбутніх авіаційних фахівців [2]:

- атмосфера недоброзичливості у взаємовідносинах того, хто навчається і пілота-інструктора, що виявляється у завищених, на думку курсанта, вимогах з боку пілота-інструктора, і, відповідно, занижених оцінках результатів професійної підготовки;

- нестача інтересу слухача до предмета, зумовлена пригніченим настроєм, особистими проблемами, поганим викладанням, неприязню до інструктора, небажанням вчитися;

- почуття страху, викликане різними причинами та ін.;

- нездатністю того, хто навчається, сприймати велику кількість інформації за короткий час;

- нездатність завчити осмислену інформацію при сильних впливах попередніх навичок і знань;

- нездатність займатися відразу декількома справами, працювати з новим незвичайним матеріалом, моральне і емоційне перевантаження того, хто навчається.

Необхідно вказати, що люди відрізняються один від одного організацією нервово-психічної діяльності, які віднесені до складової поведінкової невизначеності [1]. Такі типологічні відмінності і вимагають системної диференціації / індивідуалізації до організації навчання. Так, враховуючи той факт, що переважна більшість держав-члени ІКАО вважають, що у вищих авіаційних навчальних закладах викладачі, куратори, пілоти-інструктори не можуть бути поблажливими [4]. Програми професійної підготовки мають передбачати сувору дисципліну, якщо льотний навчальний заклад переслідує мету підготовки висококваліфікованих фахівців з почуттям відповідальності.

Представляємо рекомендації інструктору щодо врахування особливостей організації нервово-психічної діяльності (за темпераментом) слухачів / курсантів в процесі спеціальної професійної авіаційної підготовки (табл. 1).

Таблиця 1

<i>Відмінні ознаки</i>	<i>Підхід, що рекомендується при навчанні</i>
ФЛЕГМАТИКИ	
Полохливий і замкнений	- задавати більше запитань - у розмовах переконувати в успіхах - частіше відмічати успіхи
Терплячий, який вибачається, дуже стурбований або нервовий	- більше підбадьорювати - створювати ситуацію, яка зміцнює почуття впевненості в собі - шукати причину невпевненості
Тихий, пасивний, мовчазливий, упереджений	- шукати причини (може не вистачає впевненості в знаннях і здібностях, занадто високі вимоги до себе)
«Так, зрозуміло», але через хвилину «забув»	- шукати причину неспокою (можливо той, хто навчається, не може признатися, що не зрозумів) - необхідно особливо ретельно дотримуватися послідовності ускладнення задач
САНГВІНИКИ	
«Середній» пілот	- слідувати звичайній методиці
Активний і впевнений	- необхідно заохочувати, але уникнути формування зайвої самовпевненості
Жартун	- обмежувати відвернення від матеріалу того, хто навчається, враховуючи, що за маскою жартуна може переховуватися неспокій, невпевненість
ХОЛЕРИКИ	
Людина, яка цікавиться більше питаннями «Що?» і «Як?», ніж «Навіщо?»	- навчати в плані практичного застосування навичок і матеріалів - дозволяти і заохочувати отримання інформації від інших осіб, які навчаються
Активний, прагнучий до відповідей на всі питання	- підбадьорювати, але уникати зайвої самовпевненості - стримувати, не дозволяти придушувати інших - ставитись до нього м'яко, щоб не викликати невпевненості в собі
Нетерплячий, думає про те, що буде, замість того, щоб дотримуватись думки інструктора	- провести тренування за правилом «листочкового пирога», починаючи кожний раз спочатку і поступово ускладнюючи вправи - пояснювати, чому чергова стадія навчання є основою для наступної

	<ul style="list-style-type: none"> - виділити в окрему, якщо нетерпіння пояснюється різною швидкістю засвоєння матеріалу в групі - збільшувати темп навчання при достатніх навичках тих, хто навчається
Самовпевнений, «пихатий», дуже балакучий, агресивний і образливий	<ul style="list-style-type: none"> - потребує індивідуального навчання - уникати конфліктів - відчувати від зайвої самовпевненості (можлива переоцінка своїх здібностей)

Так, вказуємо на те, що рекомендації щодо індивідуалізації професійної підготовки авіаційних операторів з меланхолічним темпераментом не розроблялися тому, що як показують десятирічні результати професійно-психологічного добору в льотні навчальні заклади та практика льотної підготовки, вони просто не можуть пройти такі випробування [5]. Курсанти з різними нервово-емоційними характеристиками по-різному реагують на ситуацію. Різним повинен бути і підхід. Пропонуємо розглянути рекомендації інструктору щодо реакції на поведінку тих, хто навчається (табл. 2).

Таблиця 2

<i>Поведінка тих, хто навчається</i>	<i>Дії інструктора</i>
<i>Той, хто навчається, пасивного типу</i>	
<ul style="list-style-type: none"> - стає мовчазним - може втратити впевненість в собі - відмовляється від обговорення ситуації - виявляє ознаки стресу - прагне до самоти - мислення може загальмуватись 	<ul style="list-style-type: none"> - заохочувати дискусії по вправі, яка виконується, намагатися шляхом навідних питань отримати висновки щодо помилок, які були скоєні - добитися розуміння правильних дій і автоматизації їх виконання - прагнути до взаєморозуміння, підбадьорювати - давати додатковий час на підготовку до польотів
<i>Той, хто навчається, активного типу</i>	
<ul style="list-style-type: none"> - стає балакучим - стараючись аргументувати труднощі, що виникли, критикує все і вся, крім себе - посилається на те, що «ніхто» не казав 	<ul style="list-style-type: none"> - не вплутуватися в суперечку - на фактах, шляхом демонстрації виконання показувати помилки того, хто навчається - охолоджувати ситуацію, переконувати м'яко, але настирливо
<ul style="list-style-type: none"> - звинувачує інструктора, але заочно - аналізує курс на предмет його цінності 	<ul style="list-style-type: none"> - ніколи не треба втрачати контроль над собою - аргументовано відстоює правильність своєї позиції і методики, що застосовується, якщо є в цьому цінність

Висновки. Таким чином, підсумовуючи подані в цій публікації результати слід окремо виділити встановлені причини, що перешкоджають процесу

формування професійних знань, умінь та навичок майбутніх фахівців у авіаційній галузі та зацентрувати увагу на запропоновані заходи з врахування типологічних особливостей діяльності тих, хто навчається. Поділяючи авіаційних операторів на осіб пасивного та активного типу, виявлені характерні особливості їх поведінки в процесі професійної підготовки, а також відповідні дії інструктора.

ЛІТЕРАТУРА

1. Недбай С. В. Системологія невизначеності процесів льотної експлуатації повітряних суден. *Авіаційно-космічна техніка і технологія: наук.-техн. журнал*. Харків : Харківський національний аерокосмічний університет «ХАІ», 2010. № 7. С. 135-146
2. Погребняк В. И. Учет человеческого фактора при обучении летного состава. *Проблемы безопасности полетов : ежемесячный бюллетень*. Москва : ВИНТИ, 1982. № 3. С. 51–58.
3. Рева А. Н. Человеческий фактор и безопасность полетов : (Проактивное исследование влияния) : монография / науч. ред. А. Н. Рева, К. М. Тумышев. Алматы : КазГУ, 2007. 242 с.
4. Руководство по обучению. Doc. ICAO 7192-AN/857. Ч. А-1. Общие положения. Канада : Монреаль, 1975. 58 с.
5. Шпаченко Д. И. Методы изучения индивидуальных психологических особенностей курсантов летных училищ. Ростов-на-Дону, 1976. 72 с.

Роландо Марина Ігорівна
магістрантка 2 курсу спеціальності 053 «Психологія»
факультету педагогіки і психології
Тернопільського національного педагогічного
університету імені Володимира Гнатюка,
Тернопіль, Україна

Орап Марина Олегівна
доктор психологічних наук, професор,
завідувач кафедри психології
Тернопільського національного педагогічного
університету імені Володимира Гнатюка,
Тернопіль, Україна

ПСИХОЛОГІЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОГО БРЕНДУ

У нашому сьогоденні немає галузі, де б не було конкуренції. Для нових компаній вижити у сфері, де існують великі компанії, важке завдання, тому розробка маркетингових стратегій має мати міцне підґрунтя та бути добре продуманою. Сила конкурентоспроможності розпочинається з філософії бренду яка формує корпоративну політику, образ який буде сформований у споживачів. Як зазначив Ф. Котлер, «мистецтво маркетингу багато в чому є мистецтвом створення бренду» [4, с. 125].